

دهستان خوش سه‌دامتان کرده شه‌هیدیکی سه‌رکرده‌یی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بی شۆفینییه‌کان ... هه‌ورامان علی توفیق

Berzi-san@web. de

له‌کاتی‌دا که کورد درێژترین و مه‌حالفترین خه‌ونی بۆ هاته‌ دی که سه‌رکرده‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی شۆفینی عه‌ره‌بی که هه‌رده‌م به‌رژه‌وه‌ندی تاکه‌که‌سی یه‌کانی خۆیی پاراستوه و گه‌لی عێراق و نه‌ته‌وه‌یی کورد به‌تایبه‌تی ژێرده‌سته‌یه‌کی کلۆل و دامای ده‌ستی ئەم زالمه‌ بوون، زیاتر له‌ چاره‌که‌ سه‌ده‌یه‌ک له‌ حوکم و فه‌رمانه‌وايه‌تی و کوشتن و مال کاول کردن و به‌کاره‌ینانی هه‌موو شیوه‌ کاریکی درنده‌ بۆ سرینه‌وه‌ی مۆرکی نه‌ته‌وايه‌تی کورد له‌ بچوک‌ترین و ساده‌ترین شیوازه‌وه تا گه‌یشه‌ کوشتنی به‌کۆمه‌ل و ئه‌نفال و کیمیا‌باران و زینده‌یه‌چال کردنی به‌کۆمه‌ل و زیندانه‌کان و له‌سه‌یداره‌دان و ده‌ست درێژی کردنه‌ سه‌رناموس و شه‌ره‌فی کورد و کاول کردنی دێهات و سوتاندن و به‌تالان بردنی سه‌روه‌ت سامانی هاوولاتیان به‌بی هیچ هۆیه‌ک، ته‌نها ئه‌وه نه‌بی‌ت که کورده‌.

سه‌دام به‌وشیوه‌ی که سه‌یر ده‌کرا که سه‌رکرده‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بیه و هه‌ر له‌ژێر ئەم ناوه‌شدا عێراقی به‌چه‌ند هه‌لدی‌ریک برد له‌وانه‌ شه‌ری هه‌شت ساله‌ی عێراق ئێران و پاشان شه‌ری داگیر که‌ری بۆ سه‌رکویت و ئه‌وه شه‌ری نه‌وه‌ستاوه‌ی دژی کورد بابوه‌ستی. دوا‌ی به‌ئه‌نجام گه‌یشتنی پرۆسه‌ی ئازادی عێراق و گرنتی سه‌دام له‌لایه‌ن هیژه‌کانی ئەمریکاوه و پاشان دروست کردنی دادگایه‌کی تایبه‌ت بۆ دادگایی کردنی ئەم دیکتاتۆره‌ ئه‌وه‌ی لی‌ره‌دا گرنگه‌ باسی لی‌وه‌بکه‌ین و هه‌لۆیسته‌یه‌ک بکه‌ین له‌ ده‌ره‌نجام و شیوه‌ و هیوکارو کاریگه‌ری له‌سه‌ر عێراق و نه‌ته‌وه‌یی کورد و تی‌کرای ناوچه‌که‌.

سه‌ره‌تایی دروست بوونی ئه‌و شیوه‌ دادگایه‌ بۆ خۆیی سه‌ره‌تایه‌ک بوو بۆ پێنانه‌ هه‌له‌یه‌ک چونکه‌ سه‌دام به‌وشیوه‌ی که دادگا کاری له‌سه‌رده‌کرد ته‌نها له‌ مه‌له‌فیکی بچوکی وه‌ک رودای دووجه‌یل و ئه‌و ماوه‌ دوورو درێژه‌ی خایاند ئه‌وه‌ ده‌بوو بابه‌ته‌کانی تر که تاوانه‌کانی ئه‌و تاوانباره‌یان له‌خۆگرتبوو بۆ چه‌ندین سال درێژه‌ی ده‌کیشا و له‌وانه‌ش بوو ته‌مه‌نی سه‌دام ئه‌و ماوه‌ی نه‌دایه‌.

له‌گه‌ل لاوازی به‌ریوه‌چوونی شیوه‌ی دادگایی کردنه‌کان و پاشان ده‌رکه‌وتنی سه‌دام به‌وشیوه‌یه‌ که پارێزگاری لی‌ده‌کراو به‌رزبوونه‌وه‌ی ده‌نگی ناره‌زایی چ له‌نیو سیاسیه‌کانی عێراق که به‌ئاشکرا پالپشتیان لی‌ده‌کرد و داوا‌ی ئازادبوونیان ده‌کرد و ده‌یانکرده‌ وه‌ره‌قه‌یه‌کی کاری سیاسی خۆیان بۆ به‌ده‌ست هێنانی ده‌ستکه‌وتی سیاسی. دواتر باری راگه‌یاندن و شیوه‌ی نیشاندانی و به‌دیارخستنی سه‌دام به‌جۆریک که چه‌ند ئه‌وانه‌ی ئاواته‌خوازی رۆژیکی له‌م شیوه‌یه‌بوون. هه‌مان شیوه‌ هه‌بوون که ده‌یان کرده‌ سه‌رکرده‌یه‌کی پال‌ه‌وان و به‌هێزو چه‌ندین نان و پیازیان پیوه‌ ده‌خوارد و ئه‌وانه‌شی که داوا‌ی فکرو بۆچونه‌ شۆفینییه‌کانی سه‌دام بوون و له‌عێراق دا کاری تی‌روستیان ئه‌نجام ده‌دا به‌هیوايه‌که‌وه ئەم کارانه‌یان ده‌کرد و بروایان وابوو رۆژیک ده‌بی‌ ده‌گه‌ریته‌وه‌ سه‌ر فه‌رمانه‌وايه‌تی و سه‌رکرده‌یه‌تی عێراق ده‌کاته‌وه. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که ده‌وله‌ته‌ عه‌ره‌بیه‌کان زۆر هه‌لۆیستیان له‌و که‌سانه‌ که‌مترنه‌بوو که به‌هیوا‌ی ئه‌وه‌بووبن که سه‌دام ئازاد بکری به‌لام هه‌ندیک له‌و ده‌وله‌تانه‌ بۆ پاراستنی به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی

خۆیان به‌وشیوه‌یه نه‌یان ده‌درکانه‌. به‌لام ئه‌وه‌ش نه‌بووه هۆیه‌ک که هه‌ندیک له‌وانه به‌ناشکرا و به‌پێچه‌وانه‌ی خواستی گه‌لی عێراق به‌هه‌موو نه‌ته‌وه‌کانیه‌وه که گیرۆده‌ی ده‌ستی ئه‌م زالمه‌بوون به‌هه‌لوێسته‌یان که سێ رۆژ ده‌که‌نه رۆژی پرسه‌ی فه‌رمی و راگرته‌ی جه‌ژنه‌کانی قوربان و به‌کاره‌یانی راگه‌یاندن بۆ ئه‌م مه‌به‌سته ئه‌ویش وولاتی لیبیا ئه‌و وولاته‌ی که کورد به‌یه‌کیک له‌و ده‌وله‌ته‌ عه‌ره‌بیانه‌ی ده‌زانی که نزیکه له‌خه‌م و گرفته‌کانی کورده‌وه به‌لام ئه‌مرۆ پێسی و نه‌ته‌ی راست و ئاشکراوی خۆیان ده‌خه‌نه‌پێش چا‌وو. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی که ده‌وله‌تانی ئه‌وروپی وه‌ک فه‌ره‌نسا و ئیتالیا و فاتیکان و مۆسکووی خه‌مخۆری نه‌ته‌وه چه‌وساوه‌کان و چین پرۆلیتار دلگه‌رانی و نیگه‌رانیان بۆ دۆستی دێرینی خۆیان به‌دیار ده‌خه‌ن. ئه‌مرۆ ئه‌و رۆژه‌یه که دۆست دوزمن خه‌م خۆرو ئه‌وانه‌ی له‌گه‌ڵ ئێشو و ئازاره‌کانی ئه‌م گه‌له‌دان به‌لام وادیاره ئه‌وه‌ی هه‌یه هه‌موو به‌رژه‌وه‌ندی و پاراستنی به‌رژه‌وه‌ندیه‌تایه‌تی‌ه‌کان و ژێرپێخستنی خواست و ماف و یاسا نیونه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کانه و ئه‌وه‌ی بیری لێنه‌کرێته‌وه ماف و خواستی نه‌ته‌وه‌یی کورده‌.

بۆ مه‌له‌فی دوجه‌یل بووه مه‌له‌فیک بۆ کۆتایی هاتن به‌ لاپه‌ره‌کانی میژووی سه‌دام و سرینه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌و تاوانانه‌ی تری که ده‌ره‌ه‌ق به‌ گه‌لی کورد ئه‌نجامی دا‌بوون...؟؟

ئه‌گه‌ر لایه‌نی سیاسی و ته‌نها له‌به‌رچا‌وگرته‌ن و رازی کردنی شیعه‌بیته‌، به‌دیار خستنی و نیشان دان بیته‌ که دیموکراتیه‌ت و یاسا هه‌یه و به‌شیوه‌یه‌کی یاسایی دادگاهی ده‌کریت. به‌لام بیریان له‌وه نه‌کرده‌وه که سه‌دان هه‌زار بێ تاونی کورد به‌ده‌ستی سه‌دام له‌نیوبراون و پێویسته ئه‌و دادگاهی به‌ گه‌وره‌ترین مه‌له‌فی تاوانه‌کانی ده‌ستی پێبکهدابه‌ و به‌شیوه‌یه‌ک هه‌موو گه‌لی عێراقی دلخۆش بکهدایه نه‌ک ته‌نها بۆ سه‌دو چه‌ند که‌سیک هه‌موو ئه‌و تاوانانه‌ی تری بسرێنه‌وه. ئه‌مه ئه‌وه ده‌گه‌یینه‌ی که هه‌موو ئه‌و ماوه‌ی که خه‌لکی چا‌وه‌روانی ده‌کرد و به‌په‌رۆشه‌وه بوون سزاکان به‌دلی ئه‌وان بیته‌ به‌لام ئه‌وه‌ی کرا پێچه‌وانه‌ بوو یاری کردن بوو به‌هه‌ستوونه‌ستی که‌سایه‌تی کورد و گالته‌پێکردنی.

ده‌کرا به‌و شیوه‌ی که چا‌وشیسکو به‌سزایی جه‌ما‌وه‌ر گه‌یشت و له‌ریگی دادگاهی سه‌ربازییه‌وه و هه‌موو تاوانه‌کانی بۆ ده‌خوینزێته‌وه و بیریاری سزادانی بۆ ده‌دری بۆیه ده‌بوو ئه‌و سیناریوییه‌ی که ماوه‌ی سالیکه به‌دادگاهی کردنی سه‌دامه‌وه خه‌ریکن ده‌بوو به‌شیوه‌یه‌ک به‌ئه‌نجام بدریت و زوو به‌زوو له‌ریگی دادگاهی سه‌ربازی هه‌موو ئه‌و تاوانانه‌ی به‌رامبه‌ر به‌گه‌لی عێراق و نه‌ته‌وه‌ی کورد و سه‌رجه‌م کاره‌کانی تر ئه‌گه‌ر دژ به‌دراوسیکانیشی بیته‌ و دواتر سزایی له‌سێداره‌دانی بدرایه‌و کۆتایی به‌هه‌موو ئه‌و سیناریویانه‌ به‌هاتبایه و چی دی یاری به‌هه‌ستی کورد نه‌کرایه‌.

رۆژیکی وه‌ک چه‌ژنی قوربان که دووباره ئه‌و رۆژه‌یه تیکراییی موسو‌لمانان به‌رۆژیکی پێرۆزی ده‌ژمیرن و ئه‌و رۆژه له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی که چه‌ژنه بۆ ئه‌وانه‌ی که خۆشخالن ده‌بیته دوو چه‌ژن و ئه‌وانه‌ی نه‌یارن دوو جار ده‌بنه نه‌یارو کاریگه‌ریشیان ده‌بیته‌سه‌ر خه‌لکانی دی که‌واته له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی ئه‌و له‌سێداره‌دانه نه‌ده‌بوو به‌هۆی مه‌له‌فی دووجه‌یله‌وه بوایه و نه‌ده‌بوو له‌رۆژی په‌مه‌زاندان ئه‌نجام بدرایه‌. ئه‌وه‌ش نه‌ک هه‌ر ئه‌و مه‌سه‌له‌ش که برایه (شوعبه‌ی پێنج) که باره‌گاهی‌ه‌که به‌وشیوه‌ی ده‌گیژنه‌وه ئه‌نجامانی حزبی ده‌عه‌وه له‌و شوینه‌ زیندانی کراون و له‌سێداره‌ش دراون. به‌لام خه‌لکی هه‌له‌بجه نه‌ک لایان لێنه‌کرایه‌وه به‌لکو له‌بیریش کران و ئه‌نفاله‌کانمان و زیندانی و ئه‌وانه‌ی له‌سێداره‌دران هه‌موو پشت گوێخران وه‌ک سه‌دام ئه‌و کاره‌ساتانه‌ی به‌سه‌ر کوردا نه‌هێنا‌بیته‌. سه‌یره به‌کوژانه‌وه‌ی و سرینه‌وه‌ی ئه‌و لاپه‌رانه‌ی سه‌دام و به‌دی هێنانی ئا‌واته‌کانیان له‌سه‌ر حسابی ئه‌و دایکی شه‌هیدان و رۆله‌ی ئه‌نفال کراوه‌کان.

که‌واته ئه‌م هه‌له‌ گه‌وره‌یه‌ش و ئه‌م هه‌لوێسته‌ش چووه نیو ئه‌و هه‌لانه‌ی تره‌وه که هه‌میشه‌ ده‌ره‌ه‌ق به‌کوردی ده‌که‌ن و ئه‌ویش خۆی نایه پال راپۆرته‌که‌ی بیکه‌ر - هاملتۆنه‌وه. په‌نگه ئه‌و هاتوو هوریا‌یه‌ی

که له‌م دوایانه‌دا له‌لایه‌ن زۆر له‌ وولاتانی عه‌ره‌بی و جیهانیه‌وه هاته‌ ئاراوه و یان ئه‌و شکه‌ستانه‌ی که له‌رووی سیاسی و سه‌ربازیه‌وه به‌ده‌ست هات و ئه‌و حکومه‌ته‌ لاوازه یان ئه‌و په‌رله‌مانه‌ی که تانیستا نه‌توانیوه هیچ بۆگه‌لی عیراق بکات.

به‌پێ هه‌موو ئه‌و راستیانه‌ که سه‌دام له‌دیكتاتۆریکه‌وه له‌ که‌سیکی خوی‌ن مژو و پیاوکوژ و جه‌لاده‌وه. له‌که‌سیکه‌وه که‌ده‌ستی له‌هه‌موو ئه‌و نه‌هامه‌تیانه‌دا هه‌بووه که به‌سه‌رکورداهاتوون، کرایه سه‌رکرده‌یه‌کی گه‌وره‌ی عه‌ره‌بی و ئه‌مپوۆش شه‌هیدییکی ئه‌و عه‌ره‌به شو‌قینیا‌نه و له‌میژوو ناویان تۆمارکرد، ئه‌ویش ته‌نها له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که 148 که‌سی کوشتوو که ئیستا رۆژانه ده‌یان 148 که‌سی بی‌تاوان ده‌کوژرین چه‌ندیان به‌ده‌ستی تیرو‌رستانه‌وه ئه‌وه‌نده‌ش به‌هۆیی تایفه‌گه‌ری و شه‌ری شیعه‌و سوونه‌وه. به‌لام 182 هه‌زار ئه‌نفال و 10 هه‌زار شه‌هید و بریندارو و وونبوو و کاول کردن و سوتاندنی 5 هه‌زار دێهات و ده‌دیان ده‌یان هه‌زار تاوانی تر که‌لی‌ره به‌و ئاسانیه‌ ته‌واونا‌بین. بۆیه ده‌لیم ئه‌مپوۆ باوی ئه‌وه‌یه که هه‌له‌ به‌هه‌له‌ چاره‌سه‌ربکری‌ت و ئه‌وه‌ی کورد چاوه‌روانی ده‌کرت و هیوای ده‌خواست له‌گۆریانا.